

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร 3) เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม (participatory policy research) กำหนดให้การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร หลังจาการศึกษาบริบทในขั้นตอนที่ 1 โดย “ผู้วิจัยและตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย” ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบริบทแหล่งต่างๆ เพื่อจัดทำเป็นร่างข้อเสนอยุทธศาสตร์ขึ้นแทนการสังเคราะห์โดยผู้วิจัยเพียงลำพัง ภายใต้ “หลักการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” และ “อิทธิพลของค่านิยมและแนวคิดของบุคคลต่อโอกาสในการยอมรับของข้อเสนอยุทธศาสตร์” ถือเป็นพัฒนาการของวิธีดำเนินการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่ก้าวหน้าขึ้นอีกระดับหนึ่ง ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ โดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยประเภทต่างๆ เพื่อให้มีแหล่งข้อมูลในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์หลากหลายแหล่งตามหลักการสามเส้า ซึ่งเน้นลักษณะข้อมูลหลายแหล่ง และข้อมูลที่ได้รับจากผลการวิจัยแต่ละประเภทได้นำไปใช้ในการจัดทำเป็นร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์อย่างเท่าเทียมกันตามแนวคิดวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม(Mixed Methodology) (Majchrzak, 1984 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2554) โดยดำเนินการวิจัย 3 วิธีการในลักษณะดำเนินการเป็นคู่ขนานกัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ 2) หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ด้านการจัดการศึกษาภาษาจีน ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านผู้เรียน 5) ด้านการเรียนการสอน 6) ด้านเอกสารตำรา และแหล่งศึกษาค้นคว้า สื่อผสมที่ใช้ในการเรียน การสอน 7) ด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อนำไปสู่บทสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาบริบทที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร โดยกลไกการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาภาษาจีน ทั้ง 7 ด้าน จากผู้มีส่วนได้เสียกับการพัฒนายุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร ต่อผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และนักเรียนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยได้มาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบยุทธศาสตร์ โดยผู้วิจัยเสนอเลือกความถี่ตั้งแต่ 7 ครั้งขึ้นไป การเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ จังหวัดสกลนครและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดสกลนคร 10,110 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 553 คน

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 4 ด้าน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเมือง 2 คน ด้านวิชาการ 3 คน ด้านภาษาจีน 3 คน และด้านองค์กรเอกชน (NGOs) 2 คน

ระยะที่ 2 เป็นการรกร่างและตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ ینگเกณฑ์ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

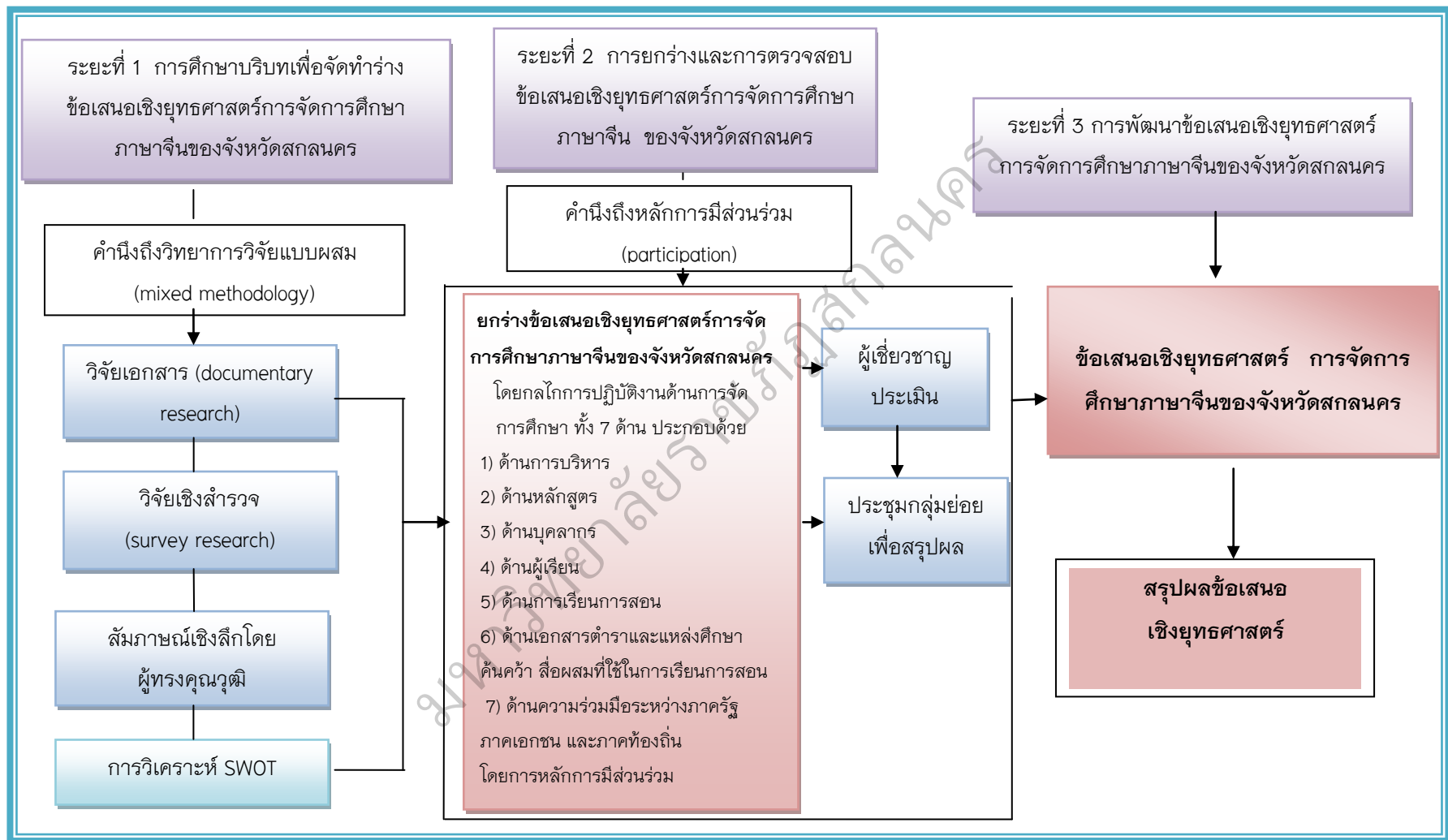
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 การประชุมกลุ่มย่อย

ระยะที่ 3 การพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือหลายประเภททั้งเครื่องมือเชิงคุณภาพเพื่อให้เหมาะสมกับการตอบคำถามการวิจัยและตอบตามวัตถุประสงค์ โดยได้เลือกเครื่องมือดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร

1. ค้นหาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการศึกษาเอกสารและแบบสำรวจข้อมูล ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาษาจีนในพื้นที่ศึกษาของจังหวัดสกลนคร

เอกสารหลักที่ศึกษาในประเทศไทย ศึกษาฐานข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ แผน มาตรการ และกลไกในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาภาษาจีน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ดำเนินการ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกลุ่มโรงเรียนเฉพาะทาง ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษาจีน โรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

เอกสารหลักที่ศึกษาในต่างประเทศ เป็นการรวบรวมและสังเคราะห์ ยุทธศาสตร์ แผน มาตรการ และกลไกในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาภาษาจีน ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยศึกษาเอกสารของหน่วยงานหลักที่ดำเนินงานในด้านนี้

สำหรับประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสิงคโปร์

2. สัมภาษณ์ผู้บริหาร นักวิชาการ ครู อาจารย์ที่สอนภาษาจีนในจังหวัดสกลนคร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับเป้าหมายการจัดการศึกษาภาษาจีน มาตรการการจัดการศึกษาทั้ง 7 ด้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนครผู้บริหารและครู/อาจารย์ และมาตรการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้ประสบผลสำเร็จ

1. ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งประกอบไปด้วย การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค และการศึกษารายกรณีผู้เรียนที่เรียนภาษาจีนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสกลนคร เป็นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) มีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค

(SWOT Analysis)

1.1.1 จุดอ่อน ผู้วิจัยจะศึกษาระบบการจัดการศึกษาที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีทั้งปัญหาด้านประสิทธิภาพการจัดการและคุณภาพในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษา

1.1.2 จุดแข็ง ศึกษาการลงทุนและการระดมทรัพยากรทางด้านโครงสร้างพื้นฐานการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การลงทุนและการพัฒนาการศึกษา

1.1.3 โอกาส ศึกษายุทธศาสตร์และแผนการปฏิรูปการศึกษองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษา แหล่งความรู้ต่างๆ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1.1.4 อุปสรรค ศึกษาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเรื่องการศึกษาที่เน้นทักษะในการประกอบอาชีพมากกว่าความรู้ในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจ และการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

สรุปตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หาคำความต้องการของผู้ใช้ภาษาจีน ของจังหวัดสกลนคร การสังเกตการณ์และบริบททั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามงานวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นำข้อคิดจากการวิเคราะห์ข้อมูล ไปสู่ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและจัดการการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิจัยเอกสารในตอนต้นที่ 1 และข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis มายกร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ดังกล่าว มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คนประกอบด้วย

ตาราง 16 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1.	รศ.ดร. พัทธนี ตั้งยืนยง	อาจารย์ประจำภาควิชาชาวตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.	ผศ.ดร.เมฆม สอดส่องกฤษ	ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนและการสื่อสาร
3.	ผศ.ดร.สาคิดธน์ จันทโนทก	อดีตรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี
4.	รศ.ดร.ชรินทร์ วะสินนท์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
5.	ดร.สพลันต์ เพชรคำ	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
6.	ดร.วัชรชัย สุวรรณไตร	ผู้อำนวยการวิจัยนวัตกรรมการบริหารงาน บุคคล
7.	นายวิชณุ อ่องสกุล	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาสกลนคร พัฒนศิลป์
8.	ดร.ปณิธิ ตั้งผาติ	นักธุรกิจ
9.	ดร.เกียรติศักดิ์ ฟงปรีชากุล	นักธุรกิจ
10.	นายชูศักดิ์ พงษ์พัฒน์	นักธุรกิจ

เพื่อพิจารณา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการยกร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร

1. แนวทาง/มาตรการการจัดการเรียนการศึกษาภาษาจีน
2. กลไกการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาภาษาจีนทั้ง 7 ด้าน
 - 2.1 ด้านการบริหาร
 - 2.2 ด้านหลักสูตร

2.3 ด้านบุคลากร

2.4 ด้านผู้เรียน

2.5 ด้านการเรียนการสอน

2.6 ด้านเอกสารตำราและแหล่ง ศึกษาค้นคว้าสื่อผสมที่ใช้ในการเรียน
การสอน

2.7 ด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น
ครั้งที่ 2 ภายหลังจากการประชุมกลุ่มย่อยแล้ว

1. ความคิดเห็นต่อการกำหนดข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา
ภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร
2. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงด้าน
ภาษา
3. แนวทางในการพัฒนาภาษาจีนเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนา ข้อมูลเชิงการวิเคราะห์การพัฒนา
ข้อเสนอ เชิงยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยเก็บข้อมูล
ตามประเภทของเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้รายละเอียดเชิงลึก และและมุ่งเน้นศึกษาปัญหา อุปสรรค
ศักยภาพและกลยุทธ์การจัดการยุทธศาสตร์ภาษาจีน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยแบ่งตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการศึกษาภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนและศักยภาพในการพัฒนาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร โดยวิธีการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบพบกันโดยตรง ระหว่าง
นักวิจัยและนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์
ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านภาษาจีน ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยนักวิจัยได้อธิบาย

ถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถได้เนื้อหาของการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์

2. ใช้การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อนำไปสังเคราะห์ก่อนนำไปเข้าสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ด้านภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร

ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร รายงานการวิจัย จุลสารวิทยานิพนธ์ วารสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ นิตยสาร และบทความวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ศูนย์หนังสือการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร หอสมุดสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวิธีการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ค้นคว้า และศึกษาด้านบริบททั่วไปของจังหวัดสกลนครที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน
2. รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ แยกประเภทของมาตรการ และหลักสูตรระยะต่างๆ ในจังหวัดสกลนคร
3. เข้าร่วมประชุม สัมมนา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อนำมาวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาภาษาจีนให้เหมาะสมกับพื้นที่วิจัยในจังหวัดสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

นักวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะยุทธศาสตร์จังหวัด จากนั้นจึงนำมาจัดหมวดหมู่ เพื่อนำไปหาระดับมาตรการจัดการศึกษาทั้ง 7 ด้าน และร่างเป็นร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัดสกลนคร
2. การจัดเวทีประชุม วิเคราะห์ข้อมูลจากความรู้ที่ได้จากการประชุมสรุปประเด็นตามระดับมาตรการจัดการศึกษาทั้ง 7 ด้าน และสรุปตามผลการวิเคราะห์

ข้อมูล ที่ได้จากการถอดองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดเวที การสังเกตสถานการณ์และบริบท
ทั่วไปวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามงานวิจัย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นำข้อคิดจากการ
วิเคราะห์ข้อมูล ไปสู่ร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาภาษาจีนของจังหวัด
สกลนคร

สถานที่ทำการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร